

ואסור לשנות משום לא תתגודדו לא תעשו אגודות, אכן מש"ס ספ"ק דיבמות לא מוכח לאסור משום לא תתגודדו, רק בהלכות קבועות כמו שמנויים שמה, ובמג"א סי' תפ"ט, אבל במנהגים קלי הערך כמו אלה, לא נאמר לאו דלא תתגודדו, והרב הנ"ל הפריז על המידה יותר מדאי:

ובענין מה שנהגו להעמיד הבימה שקורין שמה סמוך לארון הקודש, ולא באמצע בית הכנסת, הנה באמת ברמב"ם פ"א מהלכות תפלה, ורמ"א בהג"ה או"ח סימן ק"נ ס"ה מבואר דעושין הבימה באמצע בית הכנסת ועיין ביאורי הגאון רבינו אליהו מזילנא, שרמזו לעיין (סוכה מ"ז ע"ב) דמספר שמה מבית הכנסת של אלכסנדריא של מצרים דהיתה בימה באמצע, ועיין רמב"ם סוף ה' חגיגה, לענין קריאת משנה תורה ע"י המלך בשעת הקהל, כ' גם כן ועושים בימה באמצע, וגם שמה אין מקור לדבריו, זולת מה שלמד מברייתא דסוכה הנ"ל, ראינו גם זה מנהג ותיקון, ובכל זאת העיד מרן הכסף משנה שם בהלכות תפלה, דבהרבה קהלות אינם מדקדקים בזה, ועושים הבימה בסוף בית הכנסת, וכבר הדפיסו בימינו מנהלי הצדה דק"ק פאפא באונגארן, תשובת איהו רבנים מן הישנים המיימינים והחרושים המשמאילים, וכלם כתבו שאין זה מעיקר הדין, והביאו דברי מרן הכ"מ אלו, ובכל זאת שום רב ודרשן לא התעורר מברייתא סוכה הנ"ל שרמזו הגאון ר"א מזילנא עליה, והנה אף כי הרמב"ם והרמ"א המה עקרים היותר גדולים בהוראה בכל זאת כיון שרבינו הרמב"ם כ' הטעם כדי שישמעו העם, ומרן הכסף משנה העיד שראה בהרבה מקומות דבימה בסוף בית הכנסת, לכן אין למחות באלו, אם אפשר לשמוע הקריאה אף באופן זה שהבימה עומדת סמוך לארון הקודש: ובשיר במקלות אף כי הוא נהג אצלם בכל זאת היה אצלנו ענין השיר במקלות עוד בימי הנביאים והכהנים משרתי המקדש, וק"ל עיקר שירה בפה (סוכה ר"פ החליל), והם למדו מאתנו ענין זה, ומפני זה לא שייר לא כאן בחקוטי לא תלכו: ומה שבטלו בקצת מקומות הזכרת נשמות בשבתות השנה, לא ידעתי לזה סיבה וטעם, איך העיזו פנים לסתור מה שמבואר אצלנו ברמ"א ה' שבת סי' רפ"ז ס"ז, ואם יאמר כי נראה להם קצת דרכי העמים, להתפלל עובר המתים והרי אין אפשרות לקבל שלימות יותר אחר המות, ובפירוש דרשו חז"ל ריש (ע"ז ב' ע"א) היום לעשותם ולא למחר לעשותם, היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם, אולם בכל זאת הוא מנהג קדום, והגאון ר"א מזילנא כתב, כי שורש המנהג הוא מספרי ס"פ שופטים, דכתיב בעגלה ערופה, ויאמרו הזקנים כפר לעמך ישראל אשר פדית ד', והיינו דור שיצאו ועליהם מתפללים, ומכאן שגם המתים צריכים כפרה: ובענין ביטול אמירת הפיוטים, ומכירת המצות, הנה בשניהם צעקו הראשונים מרה, אחד על אמירת הפיוטים

והיצורות בברכת קריאת שמע ובאמצע התפלה עיין טור או"ח סימן ס"ח כי הרמ"ה שתק מפני הטעם דמוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזיזין, ועיין בש"ע שם בסימן ק"יב כתבו שיש לבטל המנהג, ועד כה לא שמענו בספרדים שיהיו מפסיקין בקרובות בברכת ק"ש או באמצע התפלה, ועיין שו"ת חות יאיר סימן רל"ח באריכות, ומה שהביא המגן אברהם סימן ס"ח בשם הירושלמי, אף על פי ששלחנו לכם סדר תפלות אל תשנו ממנהג אבותיכם, כבר עוררתי בספרי דרכי הוראה, כי לא נמצא בירושלמי סוף פרק ג' דעירובין, רק לשון זה אף על פי ששלחנו לכם סדר המועדות, אל תשנו ממנהג אבותיכם, והכוונה ע"מ"ש (ביצה ד' ע"ב), שלחו מתם שלא ישנו ממנהג אבותיהם התנהגות יו"ט של גליות, אבל מסדר התפלות לא שמענו מאומה, וביותר תראה בהרב פרי חדש או"ח סימן ק"יב איך הרעיש העולם במה שמאכזרין זמן באמירת הפיוטים וסיים כל השומע לי ומקצר כל מה שאפשר יאריך ד' ימיו ושנותיו בעימים ע"ש, וכן עיני מכירת המצות בשבת ויו"ט גם כן צעקו הראשונים והאחרונים מרה שאינו על פי הדין משום דהוי מקח וממכר בשבת, עיין או"ח הלכות שבת סי' ש"ז ובמג"א שם, וכבר נתבטלו שני ענינים אלו, היינו אמירת רוב הפיוטים ומכירת המצות, בהרבה קהלות במדינות וברוב מנהגות פולין ורוסיה זה כמה שנים, ולא גרמו התנהגות חדשות הללו, שום פירוד הדיעות והלככות ושנאות וקטטות, כי לא נתכונו להראות על ידי זה הנהגה חדשה, ולא נשאו ונתנו על זה בפרסום, רק בכל בית הכנסת ובית המדרש אם עמד אחד ובטל ענינים אלו, כל העם שותקים והרבנים אינם מוחים, ואם עומד איש אחד בשבת אחרת, או השליח צבור שצומו בתפלה בשבת ויו"ט ונוהג לאומרה, גם כן אין מוחזק בידו, וזה הוא הדרך המעולה בעינים ומנהגים קלים כאלו, שלא לעורר מדנים באלו הדברים רק החכמים יעמדו מרחוק ולא יאמרו לא איסור ולא היתר: ומה שהנהיגו בקצת מקומות סדר אחר בענין כיבוד עם סדר העלויות לספר תורה שלא יבואו לידי קטטה ומחלוקת, הנה גם במשנה (גיטין נ"ט ע"ב) אמרו כהן קורא ראשון ואחריו לוי משום דרכי שלום שלא יבואו לידי מחלוקת, ופרש"י שם כיון דתקנת חז"ל שיהנהג על סדר זה, אין גופל כאן קנאה ומחלוקת אחרי כי כן נצטוונו ושאלו שם ואחריהם מאי, ומסיק הש"ס דגם בשאר עליות עשאו חז"ל סדר נכון, דקורין תלמידי חכמים הממונים על הציבור ובניהם ופרנסים וכדומה ע"ש, על כל פנים ראינו דחפשו חכמינו עצות מרחוק להרחיק מבית ד', כל ענין אשר אפשר לגרום ענין ריב ומצה ושנאה ותחרות, ואם רואים בזמן מן הזמנים, כי עדיין לא נרפאו מן המדות המורגלות ולא נטהרו העם, מהשטח אחר עניני כבוד מדומה כאלו, בבואם להתפלל בבית ד', ועוד עתה כל אחד יאמר אנכי הראש והראשון